

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k a) návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES

[COM(2018) 184 final – 2018/0089 (COD)]

a k b) návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů EU na ochranu spotřebitele

[COM(2018) 185 final – 2018/0090 (COD)]

(2018/C 440/10)

Zpravodaj: **Jarosław MULEWICZ**

Spoluzpravodaj: **Antonio LONGO**

Konzultace	a) Evropský parlament, 2. 5. 2018 a) Rada, 22. 5. 2018 b) Evropský parlament, 2. 5. 2018 b) Rada, 22. 5. 2018
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	4. 9. 2018
Přijato na plenárním zasedání	20. 9. 2018
Plenární zasedání č.	537
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	155/1/5

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV oceňuje návrh Evropské komise, který se týká lepšího vymáhání a modernizace právních předpisů EU na ochranu spotřebitele, a záměr aktualizovat stávající právní předpisy tak, aby zohledňovaly nové spotřebitelské zvyklosti, a přizpůsobit je vývoji jednotného digitálního trhu. Jak však doporučuje stanovisko EHSV týkající se zranitelnosti spotřebitelů vůči obchodním praktikám⁽¹⁾, je nadále třeba zabývat se problémy spojenými s nedostatečným vymáháním stávajících pravidel.

1.2. EHSV souhlasí s Evropskou komisí, že je třeba modernizovat a zjednodušit spotřebitelskou politiku EU, a domnívá se, že by nový legislativní balíček mohl přispět k překlenutí propasti vzniklé exponenciálním nárůstem elektronického obchodu, jenž podkopává důvěru spotřebitelů a způsobuje narušení jednotného trhu.

1.3. Celkově je Výbor toho názoru, že by harmonizace právních předpisů na ochranu spotřebitele neměla snižovat úroveň ochrany spotřebitele v členských státech a že by ji současně měla udržovat v rovnováze s právní jistotou obchodníků. EHSV souhlasí se závěry programu REFIT, že právní předpisy na ochranu spotřebitele jsou pro daný účel vhodné, také však konstatuje, že stále větší počet spotřebitelů je předmětem agresivního marketingu a klamavých obchodních praktik.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 12, 15.1.2015, s. 1.

1.4. EHSV podporuje návrh na rozšíření práv spotřebitelů na všechny „zdánlivě bezplatné“ digitální služby, za něž uživatelé poskytují osobní a neosobní údaje. Podporuje rovněž větší transparentnost a odpovědnost on-line platform.

1.5. Pokud jde o přezkum směrnice 2011/83/EU o ochraně práv spotřebitelů, objevily se v rámci Výboru dva rozdílné pohledy na to, které aspekty jsou problematické. Obchodníci podporují aktualizaci, zjednodušení a úpravu předšmluvních informací, zatímco spotřebitelé mají za to, že by to snížilo úroveň ochrany spotřebitele.

1.6. EHSV má za to, že ustanovení týkající se digitálního obsahu, digitálních služeb a prodeje on-line by měla být sladěna s právními předpisy pro jednotný digitální trh.

1.7. EHSV zastává názor, že právo odstoupit od smlouvy je účinným nástrojem ochrany spotřebitele, který by neměl být oslaben. Členové Výboru mají na návrh Komise rozdílné názory. Obchodníci, zejména malé a střední podniky, potřebují dodatečnou právní jistotu, pokud jde o nepřiměřeně zkoušené zboží a předčasné vrácení platby. Spotřebitelé změnu odmítají a žádají zachování současného stavu. Výbor vyzývá Komisi, aby toto důležité ustanovení přehodnotila a zajistila kompromis mezi těmito vzájemně protichůdnými zájmy.

1.8. EHSV se domnívá, že opatření na ochranu spotřebitelů před výrobky dvojí kvality jsou opodstatněná, a podporuje návrh Komise na zajištění větší transparentnosti.

1.9. Výbor podporuje využívání mechanismů alternativního řešení sporů a řešení sporů on-line, jako jsou mediace nebo rozhodčí řízení, které by měly být podporovány na evropské i vnitrostátní úrovni.

1.10. EHSV vyzývá Komisi, aby zajistila účinné provádění a vymáhání stávajících právních předpisů na ochranu spotřebitele ze strany členských států; aby podpořila harmonizaci právních předpisů na ochranu spotřebitele; aby podporovala přeshraniční spolupráci vnitrostátních orgánů prostřednictvím sítě pro spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele a zahájila komunikační kampaň s cílem usnadnit malým a středním podnikům dodržování právních předpisů na ochranu spotřebitele.

1.11. EHSV vyzývá členské státy, aby přijaly přísnější pravidla za účelem vymáhání stávajících právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele, řešení případů vnitrostátního a přeshraničního protiprávního jednání a zachování stávající úrovně ochrany spotřebitele.

1.12. EHSV podporuje návrh na zvláštní kritéria pro uložení pokuty, neboť to představuje účinný nástroj na ochranu spotřebitele. Je důležité, aby společnostem, které porušují pravidla, mohly být uloženy skutečně odrazující sankce ve výši významného procentuálního podílu jejich ročního obrátu a zohledňující celou velikost tohoto protiprávního jednání.

1.13. EHSV oceňuje návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES. Vyjadřuje však politování nad tím, že při přípravě legislativního návrhu nebyla zohledněna doporučení stanoviska EHSV k evropskému rámci pro kolektivní žaloby⁽²⁾.

1.14. Všem občanům EU by měl být zajištěn snadný a rychlý přístup ke spravedlnosti. Spotřebitelé by měli mít možnost získat odškodnění v případě škody vzniklé v důsledku porušení smlouvy. Výbor by proto uvítal individuálně přizpůsobený systém nápravy kolektivní škody. Měl by být pragmatický, nákladově efektivní, měl by poskytovat příslušné záruky a zohledňovat stávající vnitrostátní soudní systémy.

1.15. EHSV oceňuje úsilí Komise o identifikaci kvalifikovaných subjektů, jež mohou vymáhat kolektivní odškodnění, a to v souladu se zásadou subsidiarity a vnitrostátními právními předpisy.

⁽²⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 68.

1.16. Členské státy by kromě toho měly podporovat zřizování fondů na soudní spory pro kvalifikované subjekty. U případů, kdy škoda dosahuje malé výše a kdy není možné zjistit všechny osoby, které škodu utrpěly, podporuje EHSV návrh Komise na přidělení těchto částek na veřejné účely. Výbor však žádá o objasnění jejich povahy (např. pomoc spotřebitelům, informační a vzdělávací programy, fondy na soudní spory).

1.17. Posledním důležitým ochranným opatřením, které by mělo být do směrnice zařazeno, je možnost rozhodnout se pro účast nebo neúčast na kolektivní žalobě. V souladu se stanoviskem EHSV k evropskému rámci pro kolektivní žaloby⁽³⁾ by spotřebitelé měli mít možnost se rozhodnout, zda chtějí ke kolektivní žalobě přistoupit, nebo od ní naopak odstoupit.

2. Souvislosti stanoviska a úvod

2.1. Dne 11. dubna 2018 zveřejnila Evropská komise legislativní balíček týkající se nové politiky pro spotřebitele. Tento balíček obsahuje návrh směrnice (souhrnné směrnice), kterou se mění směrnice 93/13/EHS⁽⁴⁾, směrnice 98/6/ES⁽⁵⁾, směrnice 2005/29/ES⁽⁶⁾ a směrnice 2011/83/EU⁽⁷⁾, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů EU na ochranu spotřebitele, a návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES.

Souhrnná směrnice

2.2. Návrh Komise COM(2018) 185 o lepším vymáhání a modernizaci právních předpisů EU na ochranu spotřebitele je zaměřen na doplnění stávajících mechanismů na ochranu spotřebitele, na přeshraniční protiprávní jednání a elektronické obchodování, jakož i na snížení zátěže obchodníků. Tento návrh navazuje na závěry kontroly účelnosti spotřebitelského a marketingového práva EU v rámci programu REFIT⁽⁸⁾ a na hodnocení směrnice o právech spotřebitelů 2011/83/EU.

2.3. Součástí návrhu souhrnné směrnice je zejména:

2.3.1. koordinované zavádění účinných, přiměřených a odrazujících sankcí za vnitrostátní i přeshraniční protiprávní jednání;

2.3.2. posílení transparentnosti na jednotném digitálním trhu s povinnostmi týkajícími se transparentnosti pro on-line platformy;

2.3.3. rozšíření ochrany spotřebitele v oblasti digitálních služeb, a to zejména takových, za něž spotřebitelé neplatí, ale poskytují osobní a neosobní údaje, které mají hospodářskou hodnotu, a proto je nelze považovat za „bezplatné“;

2.3.4. snížení zátěže pro podniky tím, že je obchodníkům umožněno využívat jako alternativu e-mailové adresy nové prostředky on-line komunikace, například webové formuláře či internetovou diskuzi;

2.3.5. revize určitých aspektů týkajících se práva odstoupit od smlouvy. Zejména je obchodníkovi umožněno, aby vrátil spotřebiteli platbu teprve poté, kdy zkontroluje a ověří, že spotřebitel zboží namísto pouhého vyzkoušení „nepoužíval“;

⁽³⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 68.

⁽⁴⁾ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, 21.4.1993, s. 29).

⁽⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli (Úř. věst. L 80, 18.3.1998, s. 27).

⁽⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22).

⁽⁷⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽⁸⁾ SWD(2017) 208 final a SWD(2017) 209 final, zveřejněno dne 23. května 2017.

2.3.6. možnost, aby členské státy omezily nevyžádané agresivní a klamavé praktiky v rámci podomního prodeje a prodejních exkurzí;

2.3.7. explicitní zahrnutí výrobků dvojí kvality a všech s tím spojených marketingových činností, včetně klamavých obchodních praktik, jež jsou rozšířeny zejména v zemědělsko-potravinářském odvětví.

Směrnice o zástupných žalobách

2.4. Návrh Komise COM(2018) 184 o zástupných žalobách v zájmu ochrany společných zájmů spotřebitelů pokládá základ evropského mechanismu kolektivní právní ochrany proti rozsáhlému porušování právních předpisů na ochranu spotřebitele. Tento nástroj, který již v některých členských státech EU existuje, by měl být rozšířen na všechny členské státy. Měla by nicméně platit zásada subsidiarity umožňující členským státům definovat tento systém na vnitrostátní úrovni při současném zachování stávajících systémů.

2.5. Možnost jednat jménem spotřebitelů by měly mít pouze oprávněné subjekty na vnitrostátní úrovni, jež by měly splňovat určité minimální požadavky stanovené Evropskou komisí.

2.6. Mechanismus náhrady škody souvisí s rozhodnutím o příkazu. Kvalifikované subjekty by měly mít možnost zahájit jednání o kolektivním odškodnění teprve poté, kdy soud nebo správní orgán zjistí porušení práv spotřebitelů. Směrnice se vztahuje na protiprávní jednání, k němuž došlo na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU, přičemž spotřebitelům umožňuje přeshraniční kolektivní odškodnění.

2.7. Pokud jde o odškodnění za škodu způsobenou spotřebitelům, rozlišuje návrh mezi malou výší, kdy by odškodnění mělo být použito pro veřejný účel, a velkou výší, kdy jsou postižení spotřebitelé odškodněni přímo.

3. Všeobecné připomínky k souhrnné směrnici

3.1. EHSV vítá návrh Evropské komise, který se týká lepšího vymáhání a modernizace právních předpisů EU na ochranu spotřebitele, a záměr aktualizovat stávající právní předpisy tak, aby zohledňovaly nové spotřebitelské zvyklosti, a přizpůsobit je vývoji jednotného digitálního trhu. Jak však doporučuje stanovisko EHSV k tématu Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám na jednotném trhu⁽⁹⁾, je nadále třeba zabývat se problémy spojenými s nedostatečným prováděním stávajících pravidel.

3.2. EHSV odkazuje na informační zprávu Právo v oblasti ochrany spotřebitele a marketingu⁽¹⁰⁾, jež hodnotila, jak organizace občanské společnosti v celé EU vnímají uplatňování unijního práva v uvedené oblasti, a na informační zprávu EHSV Směrnice o právech spotřebitelů⁽¹¹⁾, která posuzovala provádění této směrnice. Tyto informační zprávy se opíraly o tři různé nástroje pro sběr údajů: dotazník, slyšení expertů a 9 pracovních cest – do Rigy, Říma, Varšavy, Madridu, Paříže, Atén, Vilniusu, Lisabonu a Bruselu.

3.3. EHSV poznamenává, že návrh Komise tyto informační zprávy zohledňuje, a požaduje větší úsilí v oblasti osvětových kampaní, odborné přípravy a koordinace, pokud jde o spotřebitelskou politiku, a regulaci online platforem a digitální ekonomiky. V návrhu však nejsou náležitě řešeny obavy EHSV týkající se těchto otázek: harmonizace spotřebitelské politiky; roztržitost vymáhání v členských státech; potřeba financovat osvětové kampaně; podpora celoživotního vzdělávání; podpora pro malé a střední podniky; zjednodušení právních informací pro spotřebitele; prosazování systémů alternativního řešení sporů, samoregulace a kodexů chování.

3.4. EHSV uznává, že spotřebitelé se mohou ocitnout v situaci, kdy jsou uváděni v omyl nebo agresivně nuceni k uzavření smlouvy. Byly zaznamenány konkrétní problémy týkající se telefonických center, která prodávají smlouvy na dodávky energie, telekomunikační nebo vodohospodářské služby a uvádějí spotřebitele v omyl. Byly rovněž hlášeny prodeje pod nátlakem během exkurzí pořádaných za účelem prodeje výrobků určitým kategoriím zranitelných spotřebitelů. V těchto situacích by spotřebitelé měli mít právo od kupní smlouvy odstoupit a/nebo získat odškodnění za utrpěnou škodu.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 12, 15.1.2015, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Informační zpráva EHSV předložená na plenárním zasedání dne 14. prosince 2016 (INT/796).

⁽¹¹⁾ Informační zpráva EHSV předložená na plenárním zasedání dne 14. prosince 2016 (INT/795).

3.5. Jak doporučuje stanovisko EHSV týkající se zranitelnosti spotřebitelů vůči obchodním praktikám, měly by být spotřebitelům nabídnuty vhodné individuální prostředky nápravy, například vrácení platby, výměna nebo ukončení kupní smlouvy. Prostředky nápravy by také měly být přizpůsobeny situaci každého spotřebitele, aby se spotřebitelé mohli rozhodnout pro individuálně přizpůsobená řešení.

3.6. EHSV je rovněž přesvědčen, že míra harmonizace, již dosáhly právní předpisy EU na ochranu spotřebitele, by se neměla snižovat. Krok zpět by neznamenal vytvoření rovných podmínek a nepřinesl by prospěch spotřebitelům ani obchodníkům.

3.7. EHSV zdůrazňuje, že agresivní a zavádějící prodejní taktiky jsou již nyní zakázány díky plné harmonizaci směrnice 2005/29/EC o nekalých obchodních praktikách. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila důslednější vymáhání stávajících pravidel ze strany členských států.

3.8. Výbor je nejednotný, pokud jde o návrh Komise na omezení určitých způsobů prodeje. Obchodníci se domnívají, že by se tato opatření neměla omezovat na podomní prodej, což stigmatizuje celé jedno ekonomické odvětví, ale měla by cílit na veškeré agresivní praktiky. Spotřebitelé se vyslovují pro to, aby měly členské státy možnost omezit určité způsoby prodeje cílových kategorií zboží (jako jsou léky, zbraně, farmaceutika) z důvodu ochrany zdraví a bezpečnosti.

3.9. V tomto ohledu má spolupráce mezi orgány pro ochranu spotřebitele jednotlivých členských států v rámci nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele klíčový význam pro účinné řešení problému nekalých praktik, aniž by byly trestány legálně postupující hospodářské subjekty. Spotřebitelům by měly být dostupné informace o obchodnících a na vnitrostátní i unijní úrovni by měly být podporovány informační kampaně.

3.10. Pokud jde o přezkum směrnice 2011/83/EU o ochraně práv spotřebitelů, objevily se v rámci Výboru dva rozdílné postoje a pohledy na to, které aspekty jsou problematické. Obchodníci podporují aktualizaci, zjednodušení a úpravu předmluvních informací, zatímco spotřebitelé mají za to, že by to snížilo úroveň ochrany spotřebitele. Výbor podporuje přístup zajišťující rovnováhu mezi ochranou spotřebitele a právní jistotou obchodníků. EHSV má za to, že ustanovení týkající se digitálního obsahu, digitálních služeb a prodeje on-line by měla být sladěna s právními předpisy pro jednotný digitální trh.

3.11. Pokud jde o on-line platformy, hlavní by měla být transparentnost ohledně jejich identifikace a odpovědnosti. EHSV je přesvědčen, že je nezbytné, aby měl spotřebitel v okamžiku podpisu smlouvy veškeré relevantní informace o protistraně. Kromě toho je transparentnost on-line platform klíčovým faktorem pro rozvoj jednotného digitálního trhu z hlediska spotřebitelů i podniků (B2B)⁽¹²⁾.

3.12. EHSV také podporuje návrh na rozšíření práv spotřebitelů na všechny „bezplatné“ digitální služby, za něž uživatelé poskytují osobní nebo neosobní údaje. Protože takové údaje mají obchodní hodnotu, nebylo by vůči spotřebitelům správné, aby byly považovány za „bezplatné“ a spotřebitelům nebyla poskytována příslušná ochrana. Soubor opatření, který Evropská komise navrhuje, umožňuje přinejmenším zčásti obnovit rovnováhu vztahu mezi hlavními globálními aktéry na on-line platformách a individuálními uživateli.

3.13. EHSV podporuje zavádění moderních mechanismů pro výměnu informací mezi obchodníky a spotřebiteli (tj. chatbotů, on-line formulářů). Výbor je toho názoru, že by tyto mechanismy měly zjednodušit dialog mezi stranami, za předpokladu, že budou obsahovat přiměřená opatření na ochranu spotřebitelů, např. možnost sledovat výměnu informací, získávat dodatečné informace a podávat stížnosti. Zejména by vždy mělo být možné využívat tradiční formy styku (např. telefonická centra).

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV: TEN/662 – Spravedlnost a transparentnost pro podnikové uživatele internetových zprostředkovatelských služeb (viz strana 177 v tomto čísle Úředního věstníku).

3.14. EHSV podporuje koncepci práva odstoupit od smlouvy a uznává, že má úlohu jako účinný nástroj ochrany spotřebitele, který by neměl být oslaben. Návrh Komise s sebou nese riziko omezení práv spotřebitelů, aniž by náležitě dokládal systematické a rozsáhlé zneužívání těchto práv. Na druhé straně obchodníci, zejména malé a střední podniky, potřebují dodatečnou právní jistotu, pokud jde o nepřiměřeně zkoušené zboží a předčasné vrácení platby. Výbor vyzývá Komisi, aby v zájmu dosažení vyváženého kompromisu tento důležitý bod přehodnotila.

3.15. EHSV vítá vyjasnění týkající se výrobků dvojí kvality, neboť se zdá, že některé výrobky, zvláště potraviny, nesly totožné označení i v případech, že jejich složení bylo odlišné, což znamenalo riziko uvedení spotřebitelů v omyl. Zavádějící popis a označení výrobků by měly být zakázány, aby byla zajištěna transparentnost.

3.16. EHSV podporuje návrh na zvláštní kritéria pro uložení pokuty jakožto účinného nástroje na ochranu spotřebitele. Jak zdůraznila Evropská poradní skupina spotřebitelů, je důležité, aby společnostem, které porušují pravidla, mohly být uloženy odrazující sankce ve výši významného procentuálního podílu jejich ročního obratu a zohledňující celounijní rozměr tohoto protiprávního jednání. Komise by měla přezkoumat možnost sladění tohoto návrhu s ustanoveními obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

3.17. EHSV rovněž podporuje využívání mechanismů alternativního řešení sporů a řešení sporů on-line⁽¹³⁾, jako jsou mediace nebo rozhodčí řízení, které by měly být podporovány na vnitrostátní úrovni. Před soudní žalobou by měla existovat možnost mimosoudního vyrovnání, která by měla být ve vhodných případech podpořena. Soudy by měly nadále zůstat až poslední možností. Návrh Evropské komise by měl tyto možnosti řešení otázek ochrany spotřebitele dále podporovat.

3.18. Celkově se EHSV domnívá, že ústředními prvky dodavatelského řetězce by měly být udržitelnost a kvalita, aby byla zajištěna ochrana spotřebitele během celého životního cyklu výroby.

4. Konkrétní připomínky ke kolektivním žalobám v EU

4.1. EHSV oceňuje návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES⁽¹⁴⁾. Vyjadřuje však politování nad tím, že při přípravě legislativního návrhu nebyla zohledněna žádná doporučení z několika stanovisek EHSV k evropskému rámci pro kolektivní žaloby⁽¹⁵⁾.

4.2. Hodnocení kontroly účelnosti v rámci programu REFIT ukázalo, že riziko porušování práva EU s dopadem na kolektivní zájmy spotřebitelů následkem hospodářské globalizace a digitalizace narůstá. Kromě toho řada členských států nezajišťuje účinné mechanismy kolektivní náhrady škody způsobené událostem hromadné škody a nezavedla ochranná opatření, která stanoví doporučení Evropské komise o kolektivní právní ochraně z roku 2013⁽¹⁶⁾.

4.3. Všem občanům EU by měl být zajištěn snadný a rychlý přístup ke spravedlnosti. Spotřebitelé by měli mít možnost získat odškodnění v případě škody vzniklé v důsledku porušení smlouvy. Totéž však platí pro obchodníky, kteří by se neměli stávat oběťmi zneužívání soudních sporů. Kolektivní žaloby jsou soudním nástrojem, procesním právem, základním právem umožňujícím soudní ochranu rozptýlených homogenních zájmů – kolektivních i individuálních – podle článku 81 SFEU. Tato ochrana by měla být neutrální a neměla by být omezena na spotřebitele (životní prostředí, pracovníci, práva malých a středních podniků, energetika, ekonomika sdílení, oběhové hospodářství, platformy, veškerá digitální práva atd.).

⁽¹³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů) (Úř. věst. L 165, 18.6.2013, s. 63).

⁽¹⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů (Úř. věst. L 110, 1.5.2009, s. 30).

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 68.

⁽¹⁶⁾ Doporučení Evropské komise 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech (Úř. věst. L 201, 26.7.2013, s. 60).

4.4. Výbor by proto uvítal individuálně přizpůsobený systém nápravy kolektivní škody. Měl by být pragmatický, nákladově efektivní, měl by poskytovat příslušné záruky a zohledňovat stávající vnitrostátní soudní systémy (např. Norsko či Dánsko). Směrnice EU by měla: definovat hlavní zásady pro harmonizované skupinové žaloby na úrovni EU a jasně stanovit, co by se mělo řídit právním nástrojem EU a co by se mělo ponechat na rozhodnutí členských států podle zásady subsidiarity; zajistit, aby tento systém přispíval k účinnějšímu, rychlejšímu, cenově dostupnějšímu a nestrannému uplatňování spravedlnosti; umožnit účinné a úplné náhrady škody; zajistit udržitelnost tohoto mechanismu, pokud jde o odpovídající financování. Stávající návrh Komise tyto cíle nenaplnuje.

4.5. EHSV oceňuje úsilí Komise o identifikaci kvalifikovaných subjektů, jež mohou vymáhat kolektivní odškodnění, a to v souladu se zásadou subsidiarity. Mělo by být také jasně řečeno, že místo usazení kvalifikovaného subjektu by mělo být místem soudní příslušnosti a mělo by určovat použitelné právo. EHSV se navíc domnívá, že by Komise měla dále rozvést tyto záležitosti: úloha soudce, pokud jde o rozhodnutí o způsobilosti nároku; důkazní břemeno a předkládání důkazů; režim „rozhodování“ – „inter partes“ nebo „erga omnes“ a režim odvolání.

4.6. Na veškeré soudní výlohy související s kolektivními žalobami by se měla vztahovat podpora v souladu s vnitrostátními systémy podpory v soudní oblasti.

4.7. Organizace spotřebitelů nebo občanské společnosti by měly mít možnost získat náležité financování a právní poradenství pro uplatnění nároku na odškodnění. Kvalifikovaným subjektům by při odměňování právních poradců měly pomáhat zvláštní fondy. Členské státy by měly podporovat zřizování fondů na soudní spory pro kvalifikované subjekty.

4.8. Pokud jde o odškodnění, navrhovaný právní předpis v plné šíři neřeší nutnost poskytnutí faktického odškodnění spotřebitelů za utrpěnou škodu. Návrh by měl jasně hovořit o náhradě celé částky, o kterou spotřebitelé přišli, bez ohledu na utrpěnou škodu.

4.9. EHSV vyjadřuje obavy ohledně ochrany podnikatelů, včetně ochrany podnikových tajemství. Aniž by tím byla oslabena ochrana spotřebitelů, kteří utrpěli škodu, EHSV by přivítal zavedení mechanismů, které by potvrzovaly záruku důvěrnosti poskytnutých informací, a to nejen ve fázi řízení, ale i v konečných rozhodnutích.

4.10. Podobně by obchodníci uvítali možnost urovnání sporu v krátké časové lhůtě, a to i prostřednictvím výše uvedených mechanismů alternativního řešení sporů.

4.11. EHSV vyzývá Komisi, aby do návrhu týkajícího se hromadných žalob zahrnula doporučení pro členské státy, aby využívaly technologické inovace, jak již činí technologicky nejpokrokovější subjekty alternativního řešení sporů a řešení sporů on-line, zejména co se týče shromažďování účastníků pro podání hromadné žaloby. Toto opatření by mělo umožnit značné úspory pro organizátory hromadné žaloby a pro organizace spotřebitelů, které se k ní rozhodnou připojit. Komise by rovněž měla pobízet k výměně osvědčených postupů se zvláštním zaměřením na sběr údajů o všech případech, jež jsou předmětem určité kolektivní žaloby.

4.12. V souladu se stanoviskem EHSV k evropskému rámci pro kolektivní žaloby⁽¹⁷⁾ je Výbor přesvědčen, že by spotřebitelé měli mít možnost se rozhodnout, zda chtějí ke kolektivní žalobě přistoupit, nebo od ní naopak odstoupit. EHSV se zejména domnívá, že přistoupení ke kolektivní žalobě by bylo vhodné u případů týkajících se omezeného počtu poškozených, kteří utrpěli značnou škodu, zatímco odstoupení by bylo vhodnější u případů týkajících se velkého počtu poškozených, kteří utrpěli škodu omezenou.

V Bruselu dne 20. září 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 170, 5.6.2014, s. 68.